

УДК 378:14.015.62

Л. С. КалашникORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-3133-3249>

Доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри східних мов
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди
м. Харків, Україна

Се ФейORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-3940-2993>

Аспірант кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
м. Харків, Україна

ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ У ЗВО КНР

Сучасна освіта КНР переживає сутнісні зміни, які проявляються в організаційно-управлінській, правовій, економічній модернізаціях, визначенні нових цілей та парадигм освітнього процесу, адекватних змінам, що відбуваються в сучасному китайському суспільстві. Однак при цьому зберігається традиційне для китайців домінуюче значення виховного потенціалу освітнього процесу, ролі громадянської освіти учнів. Соціальне замовлення вимагає від системи освіти здійснення підготовки активної, конкурентоспроможної особистості, компетентної в рішенні життєвих, професійних проблем, готової до виконання цивільних обов'язків, відповідальної за власне благополуччя та благополуччя своєї країни. Традиційно провідна роль в цьому процесі відводиться вчителю, який має долучити підростаюче покоління до основних громадянських цінностей китайського суспільства. Стаття висвітлює основні підходи до поняття «громадянська компетентність», а також презентує досвід КНР щодо планового формування її в майбутніх вчителів.

Ключові слова: КНР, громадянська компетентність, майбутній вчитель, свідомий патріотизм, громадянські цінності, суспільство.

Постановка проблеми. Одним з найважливіших умов розвитку сучасного українського суспільства є виховання громадян правової, демократичної держави, здатних до соціалізації, які поважають права і свободи особистості, що володіють високою моральністю, виявляють національну терпимість, шанобливе ставлення до мов, традицій і культури інших народів. Демократизація суспільного життя вимагає від сучасної української школи змісту, форм і методів громадянського виховання, адекватних сучасним соціально-педагогічним реаліям, а її завданням визначається «виховання в учнів (вихованців) поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина; реалізація права учнів (вихованців) на вільне формування політичних і світоглядних переконань; виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей Українського народу та інших народів і націй [4]. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають дослідження в області теорії і практики громадянської освіти, які дозволили б визначити ефективні засоби формування випускника школи – громадянина України.

Наявність державного замовлення на формування громадянської компетентності підростаючого покоління підтверджує необхідність реалізації даного процесу в закладах освіти будь-якого рівня. Істотна роль в цьому процесі належить вчителям, а його успіх залежить від їх професійної підготовки в галузі громадянського виховання, оскільки громадянина може виховати тільки громадянин з високими моральними якостями. Провідну роль у вихованні підростаючого покоління відіграє особистісний фактор. Учитель, який займається процесом формування громадянськості учнів, повинен сам володіти

даними якостями у повній мірі. На жаль, недостатньо високий рівень громадянської компетентності випускників педагогічних вишів України сьогодні не дозволяє їм успішно здійснювати навчально-виховний процес в школі, ускладнює формування особистості громадянського типу. У зв'язку з цим педагогічним вишам сьогодні доводиться вирішувати проблему пошуку оптимальних умов, що сприяють формуванню громадянської компетентності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі. Досвід КНР з цього питання може бути корисним для вивчення та певні його положення варті імплементації в освітню та виховну практику сучасної України.

Проблема виховання громадянина є однією з таких, що найбільше обговорюються і досліджуються в педагогічній науці і практиці. Однак погляд на цю проблему з точки зору компетентнісного підходу поки що мало вивчений. Окремі наукові розвідки щодо громадянської компетентності як наукової проблеми містяться в працях вітчизняних вчених, Н. Бібик, А. Колодія, В. Князева, В. Лугового, О. Сухомлинської, О. Поментун та інших, які визначають громадянську компетентність як «сукупність знань і досвіду у громадянсько-суспільній діяльності» [1, с. 49], а завданням формування її в сучасній школі вбачають у сприянні «формуванню системи демократичної громадянської освіти в Україні завдяки поширенню європейського досвіду, наближати Україну до європейського освітнього, соціально-політичного, економічного і правового простору, слугувати набуттю нею європейської культурної ідентичності» [10, с. 18].

Цікавим з означеного питання є підхід О. Овчарук, яка ототожнює поняття «громадянська компетентність» та «громадянськість», зазначаючи, що «Громадянськість – це готовність людини реалізувати свої права та обов'язки, поважати права і свободи інших громадян, розуміти відповідальність перед суспільством і державою за свої вчинки. Громадянська компетентність є інтегративною характеристикою особистості, яка включає й певний рівень психологічної готовності до активного здійснення суспільного життя – громадянськості» [9, с. 103].

Питанням формування громадянської компетентності учнів присвячені роботи І. Гончарової, О. Мігіної, О. Приблуди, О. Паранця, О. Пометун, які визначають громадянську компетентність зокрема школярів старших класів як «одну зі соціальних компетентностей молоді людини, яка означає поінформовану й активну участь особи в житті суспільства, до якого вона належить як на рівні місцевої громади, так і в подальшому – на державному та міжнародному рівнях» [11, с. 85]. Дане визначення громадянської компетентності є повністю тотожним такому, що сьогодні використовується в науковій літературі країн-членів ЄС.

Цікавий підхід до вирішення проблеми громадянського виховання школярів міститься в напрацюваннях авторського колективу «Школа–2100» під керівництвом Д. Д. Данилова (РФ). У числі завдань називається моральне, патріотичне, культурне та цивільне самовизначення: «людина має право вирішувати, який народ, культуру, цінності він буде вважати своїми. В процесі пошуку відповіді на це питання формується цілий комплекс цивільних компетенцій. Можливість вільного вибору у визначенні своєї позиції визначає моральний характер патріотизму, громадянськості і ціннісних установок» [2, с. 17].

Що стосується поняття «громадянська компетентність вчителя», то загальноприйнятим в сучасній українській фаховій літературі є сприйняття громадянської компетентності будь-якого фахівця, зокрема і вчителя, «у вигляді соціокультурних, ціннісноментальних, власне професійних, моральноетичних і інших знань, навичок та вмінь, що мотивують індивідуальну і групову активність особистості» [14, с. 87]. Однак В. Ковальчук пропонує розрізнати «громадянську» та «соціальну» компетентність вчителя, підкреслюючи що громадянська компетентність вчителя належить до сфери її власних почуттів, позицій тощо як громадянина України, а соціальна – зокрема до професійних компетентностей як вчителя [6, с. 72].

У китайському науковому просторі поняття «громадянської» (民事能力) та «суспільної» (соціальної) (社会能力) компетентності вчителя є тотожними та взаємозамінними внаслідок особливостей китайської мови та суспільної картини. Тобто, спостерігається паралельність використання цих термінів, під якими зокрема визначається «сукупність моральних та професійних якостей вчителя, що формують його громадянську позицію як представника держави та дозволяють йому відтворювати виховний та освітній процес з учнями згідно з офіційною політикою держави КНР у галузі освіти та суспільного розвитку» [12, с. 12]. В українській фаховій літературі окремі положення щодо компетентнісного підходу в китайській системі освіти та виховання, зокрема і громадянської компетентності вчителів, містяться в дослідженнях Л. Калашник, О. Мкртчян, Хан Чянляня, У Янліня, Чжан Луна, Н. Джгун, К. Юр'євої, тощо.

Метою даної статті є презентувати досвід формування громадянської компетентності майбутніх вчителів під час їх навчання у педагогічних вишах в КНР. Загальній меті статті підпорядковані і конкретні завдання: визначити місце громадянської компетентності з точки зору компетентнісного підходу до фахової підготовки вчителів; надати загальні характеристики основним засобам формування громадянської компетентності майбутніх вчителів у вищій школі КНР; схарактеризувати особливості процесу формування громадянської компетентності майбутніх вчителів у вчн КНР.

Для досягнення поставленої мети використано порівняльний, узагальнюючий, уточнюючий методи для аналізу теорії і практики та з'ясування особливостей процесу формування громадянської компетентності майбутніх вчителів у ЗВО КНР.

Результати дослідження. Громадянська компетентність вчителя – це сукупність готовності та здатності активно і відповідально реалізувати в освітньому процесі принципи державної політики України в галузі освіти, керуватися нормативно-правовими актами, дотримуватися прав і обов'язків члена демократичного суспільства, виховувати підрастаюче покоління в дусі гуманізму, свободи і любові до Батьківщини [15, с. 14]. На сьогоднішній день громадянську компетентність вчителів прийнято відносити до загальних, або базових компетентностей особистості [7, с. 5].

У структурі громадянської компетентності вчителів традиційно видокремлюють такі компоненти:

- пізнавальний, або когнітивний (система засвоєних цивільних знань і понять);
- мотиваційно-ціннісний, або аксіологічний (спрямованість відносин до суспільства, самого себе; включає мотиви, цілі, потреби, ціннісні установки; передбачає наявність інтересу до суспільної діяльності);
- поведінковий, або операційно-діяльнісний (реальна поведінка, дотримання морально-правових норм, виконання професійних обов'язків у відповідності зі своєю громадянською позицією);
- особистісний (самооцінка, креативність, рефлексія, толерантність, прагнення до співпраці, здатність орієнтуватися в потоці інформації, виражена особиста активність, позитивне ставлення до виконання громадянського обов'язку в учнях тощо) [14, с. 87].

До сфер прояву громадянської компетентності вчителів прийнято відносити:

- компетентність в навчально-пізнавальній діяльності (самостійний пошук і отримання інформації з різних джерел, вміння її аналізувати і критично осмислювати);
- компетентність в галузі суспільно-політичної і правової діяльності (реалізація прав і обов'язків громадянина, виконання функцій громадянина у взаємодії з іншими людьми і владою);
- морально-етична компетентність – особистісна досконалість вчителя як сукупність морально-етичних знань і умінь визначати і оцінювати свою поведінку, ґрунтуючись на моральних нормах і етичних поняттях, які відповідають гуманістичним і демократичним цінностям сучасного українського суспільства;
- компетентність в соціально-економічній сфері (сумісність, придатність особистих якостей до майбутньої професії, орієнтування на ринок праці, знання норм трудової та колективної етики) [8, с. 9].

Виховання гідного громадянина своєї Батьківщини протягом усієї історії існування педагогічної теорії та практики було і залишається основним завданням системи освіти та виховання в Китаї та КНР. Однак основні зусилля держави у цьому процесі направлені на підготовку корпусу вчителів, чий освітній рівень та особистісно-моральні якості, система цінностей, поведінкові алгоритми відповідали соціальному портрету та вимогам держави. Використовуючи метод власного прикладу як основний в педагогічній системі, китайці висувають вимоги до вчителя як кінцевого продукту системи освіти та виховання (а не до учня, як робиться в багатьох країнах світу). Саме вчитель є взірцем людини, оскільки саме йому держава делегує повноваження з виховання підрастаючого покоління та нації в цілому. Китайські педагоги справедливо вважають, що людину «нового типу» (її соціальний портрет змінюється в залежності від зміни соціальних очікувань та державного замовлення) може виховати лише вчитель нового типу. Показовим в цьому аспекті є китайський досвід закриття всіх вишів в країні у часи Культурної Революції на майже 4 роки задля підготовки корпусу вчителів за новими програмами та концепціями. Склад вчителів міських шкіл та педагогічних ЗВО був зміненим на 100%, а сільських – на 93% [5, с. 201].

Ґрунтуючись на позиціях, що патріотизм, громадянськість, соціальна компетентність не є вродженими властивостями людини, зокрема і вчителя, китайська система освіти приділяє щільну увагу свідомому та цілеспрямованому формуванню цих якостей особистості у своїх громадян, починаючи з дитячого садочку. У системі фахової підготовки вчителів у ЗВО країни від 30 до 48% навчальних дисциплін (в залежності від спеціалізації та напрямку підготовки) тим чи іншим чином пов'язані з предметами громадянського циклу [13, с. 129].

Сьогодні серед засобів формування громадянської компетентності майбутніх учителів в системі педагогічних ЗВО КНР переважають лекції. Такий стан справ пов'язаний переважно з високою наповнюваністю академічних груп (до 60 осіб), що ускладнює організацію й ефективне проведення будь-яких інших форм занять, окрім лекцій. У педагогічних ЗВО Китаю поширена також практика усних оцінок (схвалення, нотація тощо); усних і письмових характеристик робіт (аналіз і самоаналіз); нагород у вигляді грамот, призів, дипломів, медалей за результатами конкурсів тощо. Досить широко практикується рейтингування студентів. Отримання стипендій та інших пільг створює нові стимули для покращання студентами власних знань, а також проявлення ними активної громадянської позиції, що позитивно враховується в характеристиці, яку готує навчальний заклад на кожного студента. Викладачі пишуть характеристики на кожного студента в групі, одногрупники також пишуть анонімні характеристики – для того, щоб щорічно найкращі студенти могли отримувати університетські стипендії [3, с. 38].

Перелік видів роботи ЗВО щодо прищеплення, формування та активізації громадянської компетентності майбутніх вчителів сьогодні дещо розширився за рахунок активізації науково-дослідного компоненту, який на сьогодні, здебільшого, має форму підготовки наукових доповідей і виступів на конференціях. Практика організації шкіл і курсів для старшокласників у структурі закладів вищої освіти дає змогу студентам-майбутнім вчителям вже після першого курсу (обов'язково) та у вільний від навчання час (за бажанням) виступати в якості наставників для більш молодших студентів та учнів. Важливим елементом такої роботи з учнями є проведення студентом з ними виховних заходів різної тематики, зокрема і з громадянського та патріотичного виховання. В останні роки також поширилася практика волонтерських рухів, завдяки яким студенти педагогічних ЗВО отримують можливість на практиці застосувати теоретичні знання щодо впровадження виховного впливу під час організації та проведення дозвілля різних верств населення, розвинути власні організаторські здібності.

Можливості освітніх комп'ютерних мереж розширили доступ китайських студентів до надбань світової педагогіки та практики виховної роботи. Також у Китаї відкривається достатня кількість навчальних закладів приватної та муніципальної форм власності під керівництвом чи з великим штатом вчителів-іноземців. Але їхній досвід виховного впливу на учнівську молодь у педагогічних вузах не розглядається. Традиційні для європейської та української систем форми патріотичного виховання студентів (психологічні, рольові чи ділові ігри, педагогічні тренінги, самостійне вирішення проблемних завдань і задач з наступним обговоренням в аудиторії) традиційно в Китаї не використовуються. Але зі збільшенням кількості викладачів ЗВО, які отримали освіту чи підвищували кваліфікацію за кордоном, ці форми практичної підготовки студентів поступово входять у практику позааудиторних та індивідуальних форм роботи зі студентською молоддю КНР [13, с. 110-123].

Висновки. Сучасна ситуація розвитку українського суспільства, завдання реформування освіти, підвищення ролі громадянської культури особистості визначають нові актуальні вимоги до загальноосвітньої і професійної підготовки майбутніх вчителів в системі педагогічних вишів країни. Проблеми виховання громадян пов'язані, насамперед, з особистістю вчителя, його професійними знаннями, педагогічною майстерністю та громадянською компетентністю. Адже вчитель є носієм ідей громадянського суспільства, громадянських знань у школі, регулює процеси засвоєння громадянського досвіду, здійснює управління процесами соціалізації учнівської молоді. Традиційно Китай та КНР вважаються взірцем патріотизму та громадянськості своїх мешканців і прищеплення цих якостей конкретному громадянину та нації в цілому є обов'язком вчителя. Тому сьогодні Китай стоїть на позиціях свідомого, поступового та планового формування громадянської компетентності вчителів як основного завдання системи фахової підготовки цієї категорії фахівців. Вважаємо, що практичний досвід КНР, яка використовує для цього певні механізми, форми аудиторної, поза аудиторної та індивідуальної роботи з майбутніми вчителями під час їх навчання в університетах країни є перспективним для вивчення та доцільним для адаптації та подальшого використання в сучасних умовах України.

References

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. Київ : К.І.С., 2004. С. 47-53.
Bibik, N. M. (2004). Kompetentnisnyi pidkhid: refleksyvnyi analiz zastosuvannia [Competency approach: reflexive analysis.]. Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukrainski perspektyvy – Competency approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives. Kyiv, Ukraine: K.I.C. Pp. 47–53.
2. Данилов Д. Д. Образовательная система «Школа 2100» – качественное образование для всех. Москва : Двери. 2006. 39 с.
Danilov, D. D. (2006). Obrazovatel'naya sistema «Shkola 2100» – kachestvennoe obrazovaniye dlia vsehkh [Educational system "School 2100" is a high-quality education for everybody]. Moscow, Russia: Dveri.
3. Джгун Н. М. Підготовка майбутніх учителів до виховної роботи в університетах Китайської Народної Республіки : дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г.С. Сковороди. Харків, 2012. 238 с.
Dzhgun, N. M. (2012). Pidgotovka maibutnikh uchyteliv do vyhovnoi roboty v universytetakh Kytayskoi Narodnoi Respubliki [Preparation of future teachers for educational work at the universities of the People's Republic of China]. Candidate's thesis. Kharkiv, Ukraine : H.S. Skovoroda National Pedagogical University.
4. Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
Zakon Ukrayiny «Pro osvitu» [Ukrainian state educational law]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Калашник Л. С. Система соціального піклування про дітей-сиріт у КНР. Харків : ФОП «Рогожніков О.В.», 2014. 282 с.
Kalashnyk, L. S. (2014). Systema socialnoho pikluvannia pro ditei-syrit u KNR [The system of social care for orphans in the People's Republic of China]. Kharkiv, Ukraine: FOP «Rohozhnikov O.V.»

6. Ковальчук В. Соціальна компетентність вчителя як складова професійно-педагогічної компетентності. *Соціалізація особистості: Збірник наукових праць*. 2002. Том XVIII. С. 70-76.
Kovalchuk, V. (2002). Socialna kompetentnist vchytelia yak skladova profesiino-pedahohichnoi kompetentnosti [Social competence of a teacher as a component of vocational and pedagogical competence]. *Socializatsiia osobystosti: Zbirnyk naukovykh prats – Socialization of a personality: Collection of scientific works*, XVIII, 70-76.
7. Майданик О. В. Змістовний аспект поняття «громадянська компетентність» вчителя початкової школи. *Журнал Науковий Огляд*. 2016. № 7 (28), С. 1-13.
Maidanyk, O. V. (2016). Zmistovnyi aspekt poniattia «gromadianska kompetentnist» vchytelia pochatkovoyi shkoly [The meaningful aspect of the "civic competence" concept of the elementary school teacher]. *Naukovyi Oglyad – Scientific Review*, 7 (28), 1-13.
8. Михайліченко М. В. Формування громадянської компетентності майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Кіровоград, 2007. 25 с.
Mykhailichenko, M. V. (2007). Formuvannya hromadianskoyi kompetentnosti maibutnih uchyteliv predmetiv humanitarnoho tsyклу [Formation of humanitarian cycle future teachers civic competence]. *Extended abstract candidate's thesis*. Kirovohrad, Ukraine.
9. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти. *Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики*. Київ : К.І.С., 2003. С. 34-67.
Ovcharuk, O. (2003). Kompetentnosti yak kliuch do onovlennia zmistu osvity [Competence as a key to updating the content of education]. *Stratehiia reformuvannya osvity v Ukraini: Rekomendatsii z osvitnoi polityky – Strategy for reforming education in Ukraine: Recommendations on educational policy*. Kyiv, Ukraine: K.I.C. Pp. 34-67.
10. Пометун О. І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки. *Вісник програм шкільних обмінів*. 2005. № 23. С. 16-31.
Pometun, O. I. (2005). Formuvannya hromadianskoi kompetentnosti: pohliad z pozytsii suchasnoi pedahohichnoi nauky [Formation of civic competence: a view from the standpoint of modern pedagogical science]. *Visnyk program shkilnykh obminiv – Herald of School Exchange Programs*, 23, 16-31.
11. Степанова Н. Формування громадянської компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів у відповідно до вимог нових державних освітніх стандартів. Черкаси : Видавництво Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради, 2014. 44 с.
Stepanova, N. (2014). Formuvannya hromadianskoi kompetentnosti uchniv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv u vidpovidno do vymog novykh derzhavnykh osvitnih standartiv [Formation of general educational institutions students civic competence in accordance with the requirements of the new state educational standards]. Cherkasy, Ukraine: Cherkasy Regional Institute of Postgraduate Education of Cherkasy Regional Council Publishing house.
12. У Пінлун. Професійні та особисті якості вчителя. *Вісник Чжецзянського педагогічного коледжу*. 2017. № 435 (10). С. 12-15 (кит. мовою)
Wu Pinlong. (2017). Profesiini ta osobysti yakosti vchytelia [Professional and personal qualities of a teacher]. *Visnyk Zheczzianskogo pedagogichnogo koledzhu – Journal of Zhejiang Pedagogical College*, 435 (10), 12-15. [in Chinese].
13. Чжань Цан. Підготовка вчителів хореографії до патріотичного виховання молоді у вищих навчальних закладах КНР : дис.. канд... пед. наук : 13.00.04 / Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2016. 242 с.
Zhan Can. (2016). Pidhotovka vchyteliv khoreohrafii do patriotichnoho vykhovannia molodi u vyshchyykh navchalnykh zakladakh KNR [Preparation of teachers of choreography for patriotic education of young people in higher educational institutions of the People's Republic of China]. *Candidate's thesis*. Kharkiv, Ukraine: H.S. Skovoroda National Pedagogical University.
14. Шевчук Т. Громадянська компетентність як елемент формування особистості майбутніх фахівців. *Молодий вчений*. 2018. № 4.1 (56.1). С. 85-88.
Shevchuk, T. (2018). Hromadianska kompetentnist yak element formuvannya osobystosti maibutnykh fakhivtsiv [Civic competence as an element of forming the personality of future specialists]. *Molodyi vchenyi – Young scientist*, 4.1 (56.1), 85-88.
15. Шестопалюк О. В. Теоретичні і практичні засади розвитку громадянської компетентності майбутніх учителів : автореф. дис ... докт. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2010. 48 с.
Shestopalyuk, O. V. (2010). Teoretychni i praktychni zasady rozvytku hromadianskoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv [Theoretical and practical principles of future teachers' citizens competency development]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv, Ukraine.

Kalashnyk L. S.

Doctor of pedagogical science, Professor,
Professor of Oriental Languages Department,
H.S. Skovoroda National Pedagogical University

Xie Fei

PhD student of General pedagogics and pedagogics of high school Department,
H.S. Skovoroda National Pedagogical University

EXPERIENCE OF FUTURE TEACHERS' CITIZENS COMPETENCY FORMATION IN HIGH SCHOOLS OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

Modern education is experiencing essential changes that are manifested in organizational, managerial, legal, economic modernization, defining new educational goals that are to be adequate to the changes taking place in modern society. The importance of the educational process` potential, the role of civic education, the development of democratic principles in the life of the school and the organization of social practice of students is growing. The social order requires the education system to carry out the preparation of an active, competitive person, competent in solving vital and professional problems, ready for carrying civic responsibilities, responsible for his own well-being and the welfare of the country. Traditionally the leading role in this process is given to a teacher who has to involve the younger generation in the core of the civic values of society and mankind.

The civic competence of a teacher is a set of readiness and abilities to implement in the educational process the principles of state policy in the field of education actively and responsibly, to be guided by normative and legal acts, to observe the rights and obligations of a democratic society member, to educate the younger generation in the spirit of humanism, freedom and love to the homeland. Today the civic competence of a teacher is attributed to the general, or basic competencies of the individual.

The education of a worthy citizen of the country throughout the history pedagogical theory and practice has been and remains the main task of the education and training system in China and the People's Republic of China. However, the main efforts of the state in this process are aimed at preparing the corps of teachers whose educational level and personal and moral qualities, the system of values, behavioral algorithms correspond to the social portrait and the requirements of the state. Using the example as the main educational method, the Chinese put forward demands for a teacher as the ultimate product of the education system (and not to a student, as is done in many countries around the world). It is the teacher who is a model of a pure man, because to him/her the state delegates the authority to educate the younger generation and the nation as whole.

Based on the concept that patriotism, citizenship, social competence are not innate human qualities, in particular the teachers` ones, the Chinese education system pays tight attention to the conscious and purposeful formation of these personal characteristics in their citizens, starting with kindergarten. In the system of vocational training of teachers in the country's higher educational institutions from 30 to 48% of the disciplines (depending on the specialization) are in one way or another related to the subjects of the civil cycle. Today China stands at the positions of conscious, gradual and planned formation of teachers' civic competence as the main task of the system of professional training of this category of specialists, using for this purpose certain mechanisms, forms of classroom, non-classroom and individual work with teachers-to-be during their studies at the pedagogical universities of the country

Key words: PRC, civil competency, teacher-to-be, conscious patriotism, civic values, society.

Одержано редакцією 10.03.2019

Прийнято до публікації 16.03.2019

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Н. Г. Тарарак**